

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 681/2016-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. septembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JAVOR – TOKÁR advokátska kancelária, s. r. o., Stará Vajnorská cesta 37, Bratislava, konajúcou prostredníctvom Mgr. Michala Tokára, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Galanta č. k. 25 C 11/2014-134 z 27. januára 2014 v časti týkajúcej sa výroku o náhrade trov konania a rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 9 Co 154/2014-171 z 10. februára 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. mája 2015 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) č. k. 25 C 11/2014-134 z 27. januára 2014 v časti týkajúcej sa výroku o náhrade trov konania (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 154/2014-171 z 10. februára 2015 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresný súd napadnutým rozsudkom rozhodol, že sťažovateľka je dedičkou po poručiteľovi [REDAKOVANÉ]. Rovnako napadnutým rozsudkom okresný súd zaviazal odporkyňu nahradiť sťažovateľke trov právneho zastúpenia vo výške 931,23 eur.

2.1 Proti napadnutému rozsudku okresného súdu v časti týkajúcej sa náhrady trov konania podala sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu odvolanie. Pri výpočte trov právneho zastúpenia okresný súd aplikoval *ustanovenie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)* ako v spore s neoceniteľnou hodnotou veci. Sťažovateľka však pri uplatnení náhrady trov právneho zastúpenia vychádzala z hodnoty jej dedičského práva, ktorá bola ku dňu vydania tohto rozhodnutia určená a predstavuje sumu 39 473,02 eur, nesúhlasila teda s tvrdením okresného súdu, že v konaní pred okresným súdom išlo o vec, kde nie je možné vyčíslieť hodnotu veci, alebo ju možno vyčíslieť len s nepomernými ťažkosťami. Prvostupňový súd tento svoj názor podľa sťažovateľky ani nijako nezdôvodnil, čím porušil podľa sťažovateľky jej právo na spravodlivý proces.

2.2 Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu, pričom v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol:

„K odvolaniu právneho zástupcu navrhovateľky proti výške priznaných trov právneho zastúpenia je treba uviesť, že ide o konanie o určenie, či tu právo alebo právny

vzťah je alebo nie je, ide o konanie, ktorého predmet nemožno oceniť peniazmi, a to nielen pre účely určenia výšky súdneho poplatku, ale aj pre účely určenia výšky náhrady trov konania.

Určenie, že navrhovateľka je dedičkou po poručiťelovi [REDAKOVANÉ], ktoré je predmetom konania, nie je peňažným plnením, ani vecou, ani právom, ktorých hodnotu by bolo možné vyjadriť v peniazoch. Tento princíp platí aj pre určenie poplatkovej povinnosti z návrhu na začatie konania, kedy podľa poznámky k položke 1 sa súdny poplatok vyberie podľa písmena b/ tejto položky, ako v prípadoch, keď nemožno predmet konania oceniť peniazmi. Pri posudzovaní náhrady trov konania úspešnému účastníkovi platí, že výška tarifnej odmeny jeho advokáta sa určuje podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb ako v spore s neoceníteľnou hodnotou veci.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej ako vecne správny podľa ustan. § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil včítane správneho závislého výroku o náhrade trov prvostupňového konania. “

3. Sťažovateľka uviedla, že už počas dedičského konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 23 D 53/2011 bola notárkou JUDr. Oľgou Melišíkovou, PhD., ako súdnou komisárkou zistená hodnota dedičstva po poručiťelovi [REDAKOVANÉ], a to v sume 78 946,06 eur. Nie je preto podľa sťažovateľky pravdou, že nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

3.1 Podľa sťažovateľky ani krajský súd v napadnutom rozsudku dostatočne nezdôvodnil, prečo podľa jeho názoru nie je možné vyjadriť hodnotu dedičského práva v peniazoch, napriek tomu, že k oceneniu tohto práva došlo. Právo na priznanie primeranej a právnymi predpismi stanovenej náhrady trov konania, ktoré úspešnej strane v konaní vzniknú, je podľa názoru sťažovateľky súčasťou práva na spravodlivý proces a tiež súvisí, pokiaľ ide konkrétne o náhradu trov právneho zastúpenia, s majetkovým právom podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu a základným právom na právnu pomoc v zmysle čl. 37 ods. 2 listiny. Ak krajský súd náhradu nákladov v správnej výške

určenej podľa príslušnej právnej normy sťažovateľke podľa jej slov nepriznal, odoprel jej ochranu označených práv zakotvených v ústavnom poriadku.

4. Z uvedených dôvodov sťažovateľka žiada, aby „*Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.*

Sťažovateľka žiada, aby Ústavný súd Slovenskej republiky napadnuté právoplatné rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 9Co/154/2014-171 zo dňa 10.02.2015 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Galanta sp. zn. 25C/11/2014-134 zo dňa 27.01.2014, v časti rozhodnutia o trovách konania, zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovateľka si v prípade úspechu uplatňuje právo na náhradu trov konania.“.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj

návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

K namietanému porušeniu označených ústavných práv napadnutým rozsudkom okresného súdu

7. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základných práv a slobôd poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a ústavný súd až subsidiárne.

7.1 Podľa princípu subsidiarity ústavný súd poskytuje ochranu základným právam a slobodám iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri skúmaní podmienok konania o sťažnosti riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je ochrana základných práv a slobôd poskytovaná ústavným súdom prostredníctvom ústavou a zákonom o ústavnom súde upraveného konania o sťažnosti subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak o tejto ochrane nerozhodujú všeobecné súdy (porov. *mutatis mutandis*

II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť (porov. I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

7.2 Proti napadnutému rozsudku okresného súdu právny poriadok Slovenskej republiky pripúšťal opravný prostriedok – odvolanie, o ktorom bol oprávnený rozhodnúť krajský súd. Sťažovateľka využila uvedený opravný prostriedok, podala odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky v danom prípade nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom rozsudku okresného súdu, keďže odvolanie predstavuje účinný opravný prostriedok ochrany práv sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

K namietanému porušeniu označených ústavných práv napadnutým rozsudkom krajského súdu

8 Pri rozhodovaní orgánov verejnej moci (t. j. aj súdov) o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v konkrétnom právom upravenom procese je nevyhnutné akcentovať princípy demokratického právneho štátu formujúce každé konanie. Tieto princípy nachádzame v ústave v čl. 46 a nasl. (právo na súdnu a inú právnu ochranu), ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru (právo na spravodlivý proces).

8.1 Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (porov. I. ÚS 290/08, II. ÚS 88/01, II. ÚS 145/08, III. ÚS 259/2010, IV. ÚS 159/07). Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony

účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

8.2 Povinnosť súdu zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v ním rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvôľou súdu.

8.3 Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť občianskeho súdneho procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08).

9. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého rozsudku krajského súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti.

9.1 V rámci rozhodovania o otázke priznania náhrady trov konania krajský súd aplikoval na vec sa vzťahujúce právne normy vyhlášky spôsobom, ktorý nemožno označiť za arbitrárny, ale za jeden z možných a prípustných výkladov.

9.2 Sťažovateľka bola aj v otázke priznania náhrady trov právneho zastúpenia úspešná a všeobecné súdy jej priznali práva na náhradu trov právneho zastúpenia. Pokiaľ sa sťažovateľka domnieva, že priznaná náhrada trov právneho zastúpenia mala byť vo vyššej sume, ide o otázku, ktorá spadá pod aplikáciu jednoduchého práva upravujúceho spôsob výpočtu výšky trov právneho zastúpenia a pod otázku aplikácie konkrétnych ustanovení vyhlášky, a nemožno teda hovoriť primárne o ústavnoprávnom aspekte danej veci (ten by bolo možné potenciálne nachádzať napr. v prípade, ak by sťažovateľke žiadna náhrada trov právneho zastúpenia nebola všeobecnými súdmi priznaná, hoc by vzhľadom na výsledok konania a skutkový stav veci podľa príslušných právnych noriem priznaná mala byť). V takom prípade by ústavný súd skúmal, či samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny). Ako ústavný súd navyše konštatoval, odôvodnenie aplikácie konkrétnej právnej normy, pod ktorú všeobecné súdy subsumovali otázku výpočtu výšky priznanej náhrady trov právneho zastúpenia, bolo zo strany všeobecných súdov vzhľadom na predmet konania pred všeobecnými súdmi (určovací žaloba) podľa mienky ústavného súdu ústavne udržateľné.

9.3 Ústavný súd tak nie je v tejto veci oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery krajského súdu, čo sa týka výkladu a aplikácie jednoduchého (podústavného, einfaches Recht) práva. Krajský súd riadne odôvodnil svoje závery k aplikovateľnosti § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky a nemožno tak uvažovať o potenciálnom porušení sťažovateľkou označených procesných ústavných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 37 ods. 2 listiny. Tieto závery krajského súdu sú rovnako ústavne udržateľné, aj čo sa týka zachovania garancií vyplývajúcich zo sťažovateľkou označených hmotných ústavných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu.

10. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2016